

Lauwersoog - Pieterburen

Vanwege redenen die buiten onszelf lagen (laten we het karakterzwakte noemen), werd de tweedaagse wandeling Lauwersoog – Noordpolderzijl en eventueel nog verder, teruggebracht tot de eendaagse etappe Lauwersoog - Pieterburen. Het was december 2015. In de nacht viel de regen met bakken. De wind trok aan. De wekker liet zich al om vier uur in de ochtend horen. Veel te vroeg. Waarom toch? Eerst om half zes diende ik het bed te verlaten. Thee, broodjes, regenkleding. Een kus voor de vrouw, die nog vredig slaapt. Op naar Schagen en op naar de koffie. De Street duikt in zijn bakken vol Cd's. Chet Baker, Louis Armstrong en Thelonus Monk zullen ons opvrolijken tijdens de rit. Noord Holland is vooral donker. De afsluitdijk ligt onaangedaan voor ons. Duister zoals het hoort. Nog hebben de vooruitgangdenkers geen vrij baan gekregen. De voorstanders van licht in de duisternis dienen geduld te hebben.

De Street houdt het stuur stevig in de knuisten en geeft flink gas. Met grote snelheid trekken we oostwaarts. Het IJsselmeer ligt wijds en grijs naast ons. Boven Friesland hangt een wolkendek. Onderwijl zingt Chet Baker. The thrill is gone. Dat wisten we allang: alles is tevergeefs. My Sunny Valentine vrolijkt ons op. Zullen we het wandelen er aan geven en doorrijden? Net zolang totdat de benzine op is? Nee, wij hebben immers zware verantwoordelijkheden jegens onze trouwe schare aan lezers. We groeten Lely. De ingenieur trekt zich niets aan van weer of wind.

Onverstoorbaar en standvastig kijkt hij uit over zijn levenswerk. In wijde omtrek is geen mens te zien. Alleen het verkeer gaat eindeloos door. Dan, meer in de buurt van Leeuwarden, een enkele kerktoren, verloren in het land. Windmolens, hoog en opvallend.

Het duurt allemaal veel te lang. Filetje hier, stoplichten daar. Rob bedient de kickdown ongenadig. Maar het helpt niet. Al fronst menig medeweggebruiker de wenkbrauwen. Eindelijk dan toch, Lauwersoog. Met tegenzin verlaten we de weldadige warmte van de auto. Wandelen, het is niet anders.

Maar eerst koffie in een van de visrestaurants, Schierzicht. Ook nog een gevulde koek. Aan de wand reusachtige foto's van vroeger. Van een voorbije tijd. Vissermannen met dikke peuken tussen hun lippen en allemaal met een pet. Het roept gemakkelijk het sentiment op dat vroeger alles beter was, in elk geval overzichtelijker. Wat daadwerkelijk ook zo is natuurlijk.

We laten het toerisme achter ons en komen terecht in de echte haven. In de haven dus waar nog gewerkt wordt. Vissersboten met echte kerels die met netten in de weer zijn. Anderen lassen. Een forse staalkabel wordt binnen gehaspeld. De Spathoek, de veerboot van het ter ziele gegane EVT (Eigen Vervoer Terschelling) ligt te rotten aan de kade. Een driemaster ligt in dok. Een garnalenvisser zal weldra uitvaren. De echte mannen aan boord kennen geen koude. Eentje, slechts gehuld in een dun truitje maakt een praatje met ons. Het is niet veel met de garnalen, zo wil hij ons doen geloven. Maar waarom kosten die beestjes dan vijf Euro per ons bij de visboer?

Tevergeefs zoeken we naar het monument van de verdrinken vissers, of beter nog van de eenzaam achter gebleven vissersvrouw die wanhopig uitkijkt over de zee waarvan haar man, of kind nooit meer terug zal keren. Lauwersoog bestaat nog maar pas en er is nog niet veel verdrinken.

Dan wacht weer die eindeloze dijk die, voor het gevoel, oneindig lang naar het oosten doorloopt. Borden waarschuwen ons voor mogelijk levensgevaar als de rode vlag gehesen is en er wordt geschoten vanuit het militaire oefenterrein. Wij kennen geen angst en gaan moedig voorwaarts. Het eerste stuk is nog saaiër dan de dijken die we tot nog toe gehad hebben. Nieuw is het, recht en hoog. Het is de dijk die de voormalige Lauwerszee afsluit van het wad. Het achterland is interessanter met struweel dat vol zit met kleine zangertjes. Uitgestrekte rietvelden ook. Tevergeefs wacht ik op een kiekendief.

Het wordt pas weer leuk als we ter hoogte van Ulrum op de oude zeedijk stuiten. Kwelders en kwelderwerken. Wat verder weg kluten en bergeenden die glimmen in de zon. Koppels brandganzen grazen de kwelder af. Achter de dijk twee eendenkooien, Nieuw Onrust en de Kuzemer kooi. Als de berichten kloppen de enige kooien die nog te vinden zijn in Groningen. (We wachten nadere berichten van onze man uit Stiens – Gerard Mast – af.) Verder weg het ontroerend lege achterland. Een eenzaam huisje, een kerktorentje met daar omheen een plukje boerderijen. Een daarvan zal Torum hebben geheten. Daar woonde de familie Mansholt en daar werd Sicco geboren. Zoon van een herenboer, maar van het afwijkende soort: een rode herenboer. “Alleen een martelaar van de onbaatzuchtige daad” kon tegelijk boer en socialist zijn. Zo luidde de algemene mening. Sicco was misschien wel een van deze onbaatzuchtigen. Hij stelde zijn leven in dienst van de rationele, op wetenschappelijke kennis gestoelde landbouw. De grond diende aan de staat te behoren, was zijn diepste overtuiging. Alleen dan zou er rationeel geproduceerd kunnen worden. Weg met het motto “boerenland in boerenhand”.

En er speelde meer in deze agrarische hoek van Nederland. De scherpe (historische) tweedeling tussen herenboeren en keuterboeren/landarbeiders leidde in de negentiende en twintigste eeuw tot soms felle strijd, zo prachtig beschreven in de “Graanrepubliek” van Frank Westerman. Alleen de namen al: Koert Sterk en Fre Meis communisten uit Nieuw Beerta in oost-Groningen. En aan de andere kant de herenboeren: Boelo Luitjen en Tjark Eltjo Tijdens. Er werd veelvuldig gestaakt. Met geweld moesten de partijen uiteen worden gedreven. In noord-Groningen werden op diverse plaatsen afdelingen van de marechaussee gestationeerd.

De macher Mansholt ging onverdroten zijn gang. Groot, sterk, onverzettelijk en eenzaam. Hij won, maar zag z'n geesteskind ten onder gaan in boterbergen en melkplassen. Hij kwam pas op latere leeftijd tot inkeer. Daar was een dramatische liefde voor de jonge en veel te mooie Petra Kelly voor nodig. Zij turnde hem om tot een bijna groene bestuurder. De liefde tussen Petra en Sicco bekoelde. Later, in 1992, werd ze

vermoord door haar partner de ex-generaal Gert Bastian, die daarna zelfmoord pleegde. Nog een prachtig detail dat laat zien dat de werkelijkheid altijd nog weer veel wilder is dan onze fantasie: Die Bastian richtte in 1981 samen met een aantal oud-generaals van de NAVO de vereniging 'Generaals voor de Vrede' op, waarvan later bleek dat deze door de Stasi, de geheime dienst van de DDR, werd aangestuurd.

Goed, we betreden nu het Hogeland. Het land ook waar Ede Staal over zong:

Mien Hogelaand

M'n Hogeland

't Is de lucht achter Oethoezen
't Is 't torentje van Spiek
't Is de weg van Lains noar Klooster
En deur Westpolder langs de diek

Het is de lucht achter Uithuizen
Het is het torentje van Spijk
Het is de weg van Leens naar Kloosterburen
En door Westpolder langs de dijk

't Binnen de meulens en de moaren
't Binnen de kerken en de börgen
't Is 't laand woar ik as kind
Nog niks begreep van pien of zörgen

Het zijn de molens en de kleine kanalen
Het zijn de kerken en de borgen
Het is het land waar ik als kind
Nog niets begreep van pijn of zorgen

Dat is mien laand, mien Hogelaand

Dat is mijn land, mijn Hogeland

't torentje van Spiek

Het beeld verandert niet: een strakke, stramme dijk met aan de wadkant een brede strook kweldergrasland. Buizerds, grote zilverreigers, graspiepers, een dode zeekoet. En aan de andere

kant dat Hogeland, dat daar maar kalm en leeg ligt te liggen. Geploegde akkers. Een enkele gevuld met honderden kieften en goudplevieren. Kilometer na kilometer leggen we af. En dan toch, we hadden de moed al opgegeven: een monument, opgetrokken uit nuchter baksteen. Geen artistieke fratsen:

Op deze plek stond ooit een stoomgemaal met, let wel, een uitwateringsduiker die voor afvoer van het overtollige water vanuit de Negenboerenpolder zorgde.

We naderen het einde van onze wandeling. Ter hoogte van Kleine huisjes treffen we de keet van het waterschap, waar we ons zo vaak verkleedden voor de tocht naar Schiermonnikoog. Daar keren we de dijk de rug toe en gaan op zoek naar vervoer terug richting onze auto die we te Lauwersoog

hebben achter gelaten. Dat is nog wel een klussie. We beginnen maar met lopen. Daarna versieren we een lift van een Hagenees met Molukse roots die het leven in de grote stad beu was en met zijn vriendin naar Kloosterburen trok. Hij vertrouwd ons toe dat het wel wennen is, hier in het hoge noorden.

Dan een bus die ons naar Ulrum brengt. De aansluitende bus richting Lauwersoog komt pas over twee uur. Het café is gesloten. Wat te doen? Uiteindelijk klampen we in arren moede een voorbijganger aan en vragen hem of ie voor ons als taxi wil fungeren. Maar natuurlijk, is zijn antwoord. En zo rijden we in een auto waarvan de temperatuur tot rond de dertig graden wordt opgestookt, langs alle bezienswaardigheden van de streek. Haast heeft onze chauffeur niet. We worden langs huisjesterreinen en door het doodstille villawijkje van Lauwersoog gevoerd. Het is allemaal prachtig in dit ontwortelde land vol met vakantiebungalows. 'Prachtig, nou?'

Na een klein uur verlaten we, vrijwel gaar gekookt en volkomen suf geluld het voertuig. Nee, geld is niet nodig. Het was hem een genoegen! Desondanks bedanken we hem uitgebreid om ons direct daarna op verkoelend bier en frisdrank te storten in het onvolprezen visparadijs Schierzicht.

Tekst: Theo Bakker

Foto's: Rob Strietman (die van Kelly is van 't web geplukt)